

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan ~~večer~~, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Avstrijskih Slovanov „Magna Charta“.

Mnogo se je uže govorilo in pisalo o členu 19. državne osnovne (temeljne) postave o splošnih državljskih pravicah, pa vendar še premalo, in jaz smelo trdim, da večina naših čeravno bistrournih rojakov še sedaj ne razumeva in ocenjuje popolnem visoke pomembe in prave zgodovinske važnosti te ustavne postave.

Jaz se drznem danes zopet od besede do besede citirati jo in mislim celo, da bi se moral vsak avstrijsk Slovan tega členu na pamet naučiti. On se glasi:

„Vsi narodi so ravnopravni. Vsak narod ima nedotakljivo pravico varovati in gojiti svojo narodnost in svoj jezik. Država pripoznava ravnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju. V deželi, kjer prebiva več narodov, naj se uravnajo javna učilišča tako, da dobi vsak — ne da bi mu bila sila učiti se kacega družega deželne jezika — potrebna sredstva za izobraženje v svojem jeziku.“

Tako govori državni osnovni zakon. Ali si moremo le misliti, da bi se mogla v kakej državi različnih narodov bolje urediti narodna ravnopravnost?

In kako srečna bi bila taka država, ako bi bilo v njej dejansko življenje natančno po takej postavi uravnano.

Brez skrbi rečem, da je ta postavni člen pravi Avstrijan, popolnem po naravi Avstrijske države stvarjen; jaz rečem še več — on je prava avstrijska potreba, kar dokazuje najbolj to, da ga je državni zbor sklenil, čeravno so imeli takrat v njem Nemci večino. Oni bi tega gotovo ne bili storili, ko bi jih državne razmere ne bile z nepremagljivo močjo v to prisilile.

Jaz rečem še to, da ravno zato, ker se do sedaj ta po avstrijskih razmerah neobhodno potrebni del avstrijske ustave v dejanji nij uresničil, ravno zato država znotraj še zmirom nij našla stanovitne uredbe in zaželjenega miru.

Kaj pa je vendar, vpraša marsikateri, krivo, da tako potrebna ustavna postava še zmirom nij uresničena? Ali je postava ta še v čem pomanjkljiva? Ali manjka morebiti še kake zvršilne postave? Nikakor ne.

Postava je dovršena, je popolna in zlasti ona, kar posebno poudarjam, ne potrebuje nikakega dodatka zvršilne postave. Za dokaz se sklicujem najprvo na to, da je pri vseh tistih členih državnih osnovnih postav, ki potrebujejo v svojo dopolnitev še posebne (zvršilne) postave, to vselej izrekoma ustanovljeno. Tako n. pr. v členu 1. zastran državljanstva; v 5. zastran razlastitve; v 8. in 9. zastran osobne in hišne svobode; v 10. zastran listovne skrivnosti; v 12. o pravici združevati in shajati se.

Pri členu 19. pa postavodavec kake posebne uže obstoječe ali pozneje dati se imajoče postave nič ne omenja; torej mu je ta člen sam na sebi zadošten, in je imel po pravilih postavnega tolmačenja, po zakonitem razglašenju precej popolnem pravomočen postati.

Drug dokaz popolne in neomejene veljave tega členu so razsodbe državnega in upravnega sodišča. Te dve najvišji instanci v državi, ki ste zlasti tudi zato postavljeni, da branite ustavne pravice državljanom, obe se sklicujete in opirate svoje razsodbe na njegovo popolno nepogojno pravomočnost in to še s pristavkom, da, ker je to državna osnovna postava, ne sme nobena druga ž njo v nasprotji biti. In ti sodniki so bili skoraj brez izjeme postavljeni pod ministerstvi, Slovanom neprijaznimi in od državnega zbora, v katerem so imeli falcijozni Nemci odločno večino.

Mislim, da jasnejšega dokaza nij mogoče dati in ga tudi potreba nij.

Pa kako je to, boste vprašali, da ta toliko imenitna postava, ako je res popolnoma v moči, nijma pravega vspeha, ampak je po tolikih deželah, zlasti po Slovenskem, Moravskem in Šlezkem še zmirom skoro samo na papirji?

Glavni uzrok temu je pač privilegirano Nemštvo. Čeravno so po večini Nemci to ustavno postavo sklenili, vendar ti isti Nemci nijso bili toliko moški, da bi bili mož beseda tudi v dejanskem življenju. Oni, ki se delajo za stebre ustavnega življenja v Avstriji in ki se imenujejo par excelence ustavoverce in liberalce, za ta temelj ustavne in državljanske svobode nijso hoteli vedeti. Meni se ti falcijozni Nemci zdijo čisto podobni današnjim Turkom zastran spolnovanja berlinske mirovne pogodbe. Tudi ti so svoje obljube Grkom še le v najnovjšem času spolnili; s Črnogoro še sedaj nijso na čistem in kar so se zavezali dati kristjanom v Makedoniji in v Armeniji, to so še vse na dolgu. Sploh oni ne store nič, dokler jih sila ne pritisne. Ravno tako naši omenjeni Nemci.

Drugi uzrok je pa iskati v česki pasivni politiki. Ta je na vse avstrijske Slovane razen Poljakov slabo uplivala, da smo se kujali in se delali, kakor bi nam decemberska ustava ne bila nič mar. Zatorej smo se tudi za pravice, ki nam jih ona daje, le malo brigali. V prvih časih po decemberske ustavi je bila zmešnjava v političnem mišljenju zlasti mej nami Slovenci tolika, da se na ustavo, zlasti na omejenen člen 19. še sklicevati nijsmo hoteli in zasmehovan je bil in skoraj za odpadnika od pravnega političnega mišljenja znamenovan, kdor bi bil to storil. Nemci, to se ve da, so se pri tem v pest smijali in si mislili „volenti non fit injuria“ ter ponemčevanje s podvojeno enerzijo nadaljevali.

Ravno v tem času so se malehne koncesije, ki smo jih imeli iz prve dobe decemberske ustave od ministra Hyjeta v sodnijskih, in od ministra Jirečka v šolskih rečeh polagoma pozabile, kakor da bi jih nikdar ne bilo. Ko je potem prišlo Taaffejevo ministerstvo in smo začeli zopet terjati narodno ravnopravnost, to se uže nekateri falcijozni sodniki kar nijso mogli več domisliti Hyjetovih ukazov niti členu 19., ampak posegali so nazaj v pretečeno stoletje in se jeli protiviti našim zahtevam s §. 13. Jo-

LISTEK.

Natalija.

(Poslovenila Janja Miklavčič.)

Deset let pozneje.

I.

(Dalje.)

Mlado dekletce sedelo je ne daleč od kraja, kjer sta šetali sestri, na peščenem holmcu. Ograjena je bila v bogat indijski šavl — a klobuk je položila tik sebe na tla; bogato so se jej vsipali kodrasti plavi lasje po hrbtu — ona pa je radostno opazovala, kako so morski valovi priklopili do njenih nog in potem se zopet odtegnili v globino.

Začuvši sestri, ki sta se pogovarjali mej seboj — se obrne. Nežni njen obrazek bil je tako prozorno bled in ona varljiva rudečica ga je krasila; neka bolesta poteza igrala je okolu nje ustnic, — govorila iz milih, modrih očij. Marmornato-belo je bilo nje čelo in višnjeve žilice svedočile so o nežnosti, a bolj rečeno, o bolehnosti šibkega dekletca.

„Ah, ubogi otrok! Kako zunanost njegova priča, kako dalje je uže prišlo! Ta nij radi zabav v toplicah!“ šepeta Vera. Pomilovalnim pogledom pa je zrla Lujiza v mlado dekletce.

„Tako slaba je znabiti tudi moja Natalija“, rekla je globokim vzdihom, „in tudi jednake starosti bo — šestnajst let!“

„Lujiza, kako-li možno, da imaš tako veliko hčer — a sama tako mlada izgledaš! — Baš tako je, ko bi vse nezgode ne pritaknile se tvojega obraza, vse se le v tvojih očeh upodablja.“ —

Sprehajali sta se dalje. Lujiza se je zamislila in utihnila. Včasih se je ozirala po dekletcu. Veter je postajal vedno hujši — in v hipu odnese klobuk po morji.

„O moj Bog“ — čuli sta jo sestri, in Lujiza obrnivši se, ugleda, kako se trudi za klobukom.

„Oj v mrzlo vodo — kako jej bode škodilo! — Je-li takov grd klobuk vreden?“ — vpije Vera.

Sedaj se privali velikanski val in vsaki čas bilo je pričakovati, da jo uhitit in seboj potegne. — „Bog! ona pade!“ zakriči Lujiza in skoči za njo.

Trenotek pozneje borila se je Lujiza z dekletcem v naročji s silnimi valovi. A bila je močna; predno jo je val uhitel, uže je stopila na obal s prestrašenim dekletcem. Ta se je je ovila in ležala v nesvesti v Lujizinem naročji. —

Lujiza se je sklonila, posadivši jo na tla, a Vera je pristopila, da bi jo oprostila deklčinih rok, ki sta jo krčevito objemali.

„Ne, ne, pusti jo“, brani Lujiza, „lehko jo držim, sezuj jej rajši črevlje“. In z roko podpre blede obrazek, opazujoč z nekako žalostnim čutjem nežne, po boleznih in slabosti osuhele poteze.

„O Vera, da bi bila Natalija, ki jo držim v naročji, tu pritiskam na srce“, šepetala je Lujiza, sklonila se k dekletcu in poljubovala mu lepo čelo.

Dekletce je odprlo svoje oči.

„Lujiza“, svarila je Vera, „premisli vendar, da je tuj otrok!“

„Kdó pa si?“ šepetalo je dekletce; „val me je hotel požreti. Imej me še malo v naročji, tako dobro mi je pri tebi!“

„Kako ti je ime?“ praša Lujiza.

sefinskega pravdenskega reda, ki so ga vrhu tega še krivo tolmačili, čisto pozabivši staro pravoslovno načelo, ki ga vendar vsak pravdoslovni začetnik pozna, namreč: lex posterior derogat priori.

Pasivna politika česka je imela pa še drug škodljiv nasledek, to je, da so drugi Slovani brez Čehov v državnem zboru bili vedno v neznamni manjšini, tako, da se za nje in njih tožbe nihče menil ni, in da je faksijsna nemška večina mislila, da jej je zagotovljeno gospodstvo za vse večne čase, ter da sme delati, kar koli se jej zljubi.

A ravno to je dandanašnji drugače. Ako za kaj, moramo mi grofu Taaffeju posebno hvalo vedeti za to, da je naše brate Čeha spravil zopet v državni zbor, katerega, ako Bog dá, ne bodo več zapustili. S tem so se naše razmere bistveno premenile v našo korist. Zdaj je ustava od vseh avstrijskih narodov za veljavno in pravomočno pripoznana.

Slovani v zvezi s pravičnimi možmi drugih narodov imajo v državnem zboru odločilen glas in bodo tudi pri najneugodnejših okoliščinah toliko važen faktor, da jih nobena vlada, nobena državnozborna večina prezirati ne bode mogla.

Torej, ako kedaj, sedaj je pravi čas, da zadbimo svoje po državni osnovni postavi nam zagotovljene narodne pravice. Okoliščine so ugodne, kakor se nikoli popred. Nij treba v ta namen delati nove postave; vse, kar potrebujemo, je že ustanovljeno z državno osnovno postavo. In ministerstvo, ki je na vladi, ima geslo: „Uresničiti ustavo.“ Torej se naše narodne zahteve, ustava in sedanjega ministerstva program popolnem skladajo.

In naši nasprotniki, ali se ne kličejo še vedno ustavoverce, ki se baje za ustavo tresejo, za njo živé in goré? Tako hočemo vsi jedno. Torej bodimo hvaležni za tako ugodno priliko, in oprimumo se je z vso odločnostjo. Prva naša skrb pa bodi za šolstvo. Tukaj je hitre pomoči najbolj potreba, ne samo da se ustavi barbarstvo raznarodovanja, ampak tudi, ker brez narodnega šolstva nij mogoče popolnem uresničiti narodne ravnopravnosti v uradu in javnem življenju.

Naučni minister ima po postavi vrhovno vodstvo in nadzorstvo šole in odgoje. On je odgovoren, da se povsod postava spolnuje, da se nikomur postavne pravice ne kratijo. Ali on je dozdej samo za kranjske Slovence nekaj malega storil; za koroške, štajerske in primorske pa še nič. Torej ga bo treba z vsemi sredstvi, ki nam jih daje ustava, opomniti dolžnostij, ki mu jih nalaga omenjeni člen 19.

Posebne važnosti je potem sodstvo, ker je tukaj na uradovanji v jeziku narodu razumljivem največ ležeče. Ali tudi pravosodni minister še nij storil, kar mu državna osnovna postava veleva. Ukaz, ki ga je zastran narodne ravnopravnosti izdal, je silno pomanjkljiv, silno krotak. A bilo je sodnikom odločno in naravnost povedati, da je člen 19. na katerega so tudi oni prisegli, popolnem v moči in veljavi; in da morajo torej kakor Nemcem po nemški, tako Slovcem po slovenski uradovati.

Jedini izgovor bi bil nekaterim nezadostno znanje jezika. Tistim je pa primeren rok postaviti.

Še je, hvala Bogu, dovolj discipline pri naših uradnikih. Ministri naj samo pokažejo resno voljo. Da se pa to zgodi, na delo narodni poslanci in sploh vsak, ki ima za to priložnost ali poklic; na delo za naše ustavne pravice, za člen 19. — našo „Magno Charto“!

L. Svetec.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 6. decembra.

Ministerski predsednik je takoj v začetku prve seje **državnega zbora** naznanil podporno delovanje za Tirole in Koroško. Podelili se bodo tem nesrečnim deželam še daljni predujemi in doneski za urejenje rek. Iz mnogih predlog vladinih so najvažnejše le te: O pooblaščenji za pobiranje davkov do marca 1883. leta, o prenehanji porotnih obravnav za okrožje Kotorsko v Dalmaciji, naredba o upeljavi izjemnih sodišč v Dalmaciji do zadnjega junija leta 1883., podaljšanje postave glede pospeševanja lokalnih železnic in zmanjšanja pristojbin povodom konvertiranja železničnih prioritetskih obligacij. — Merodajni parlamentarni faktorji sklenili so, da se bode novela k obrtni postavi na vsak način še pred Božičem obravnala. — O Coroninijevem klubu se nič natančnega ne sliši, toliko pa se ve, da se še nij konstituiral in da se tudi vabila k prvemu shodu nijšo še razposlala. — Zjedinjena levica je z velikim hrupom, kakor je uže njena navada, poslala mej svet naznanilo, da bode v prihodnjem zasedanji storila važne gospodarstvene predloge, kakor o zdravstvenih razmerah po tovarnah in delalnicah, o obligatoričnem zavarovanji za slučaj bolezni in nesreče, o zemljiščnih zadevah kmetskih itd. Kakor se razvidi iz poročila vladinih predlog in iz včerajšnjega telegrama, nij vlada čakala na pompozne predloge levice, nego je iz lastne inicijative predložila mnogo jednacih nasvetov. Zjedinjena levica imela je ponedeljek svoj prvi shod, v katerem je predsedujoči dr. Tomaszczuk izrazil upanje, da bodo vsi člani kluba v jednom duhu glasovali za program levice. K temu klubu pristopili so novoizvoljeni poslanci: Stourzh, Sprung, Hübner in Kindermann. Vodstvo klubovo ostalo je pri starem (Herbst, Kopp, Sturm, Chlumetzky, Tomaszczuk). Klub izrazi svoje obžalovanje, da je nekoliko udov izstopilo. Tudi se je sklenilo, da se opusti interpelacija gledé česke privatne šole na Dunaji zaradi pomanjkljivosti postavne motivacije. Vladi bili bi s to interpelacijo gotovo ustregli. — Dopolnilna volitev za umrlim štajerskim poslancem Lohningerjem iz skupine veleposestva vršila se bode 3. januarja pr. l. Do sedaj znana sta dva kandidata: grof Attems in baron Moscon.

O zadevi ustanovitve **česke privatne šole** na Dunaji oglasila se je tudi „Gazeta Narodowa“, poudarjaje nedoslednost centralistov, ki ne trpé na Dunaji česke privatne šole, dasi stanuje v mestu 200.000 Čehov, dočim zahtevajo od lvovskega mestnega zastopa ustanovitev rusinskih šol, dasi je v Lvovu vsled zadnjega ljudskega štetja mej 110.000 prebivalci samo 3600 Rusinov.

Vnanje države.

Na **Srbskem** imenoval je kralj naslednje dostojanstvenike: Kristić bode poslanik v Londonu,

ostane pa še tri mesece na Dunaji, Kujundžić postane poslanik v Rimu, Steić generalni konzul v Budapešti, Samić imenovan je diplomatičnim agentom v Sofiji in Gruić v Atenah. Dosedanji legacijski tajnik na Dunaji Spasić postal je upravni načelnik in Rakić načelnik političnemu oddelku v ministerstvu notranjih zadev; Danić pa bode legacijski tajnik na Dunaji.

Ruska carska obitelj je v nedeljo došla v Petrograd. Minister grof Tolstoj je neki pred nekoliko dnevi cara močno nagovarjal, da naj se ne razstavlja nevarnostim, ker so baje zopet prišli na sled novim rovanjem nihilistov. — „Novoje Vremja“ označuje kot „znamenja časa“, da so v zadnji čas ne le nemško-avstrijski in nemški listi, nego tudi oficiozni organi Bismarckovi začeli Rusiji nasproti nenavadno mehko in prijazno pisariti. Posebno je pomenljivo, kako se véde „Nordd. Allg. Ztg.“ proti uvožninskej carini, ki jo namerava Rusija upeljati za premog in železo. Ta organ Bismarckov se ne jezi in ne preti, kakor je sploh navada pri nemških listih. Celo nekako prav daje Rusiji zato, sebe pa tolaži s tem, da tudi Nemčija lahko poviša carino za nekatero blago, kakor n. pr. za les. „Novoje Vremja“ se tudi čudi, da so Nemci še le sedaj zapazili novo reformo in zboljšanje ruske kavalerije in so začeli biti po njej vznemirjani, dasi je bila v ruskih uradnih organih uže pred meseci označena.

„Journal Officiel“ priobčuje poročilo ministerskega predsednika **francoskega** na prezidenta Grévyja glede organizacije francoskih naselebin. Poročilo priporoča zvezo vseh kolonijskih službenih poslov, bodisi civilnih, bodisi vojaških pod jedno vkupno vodstvo. V to svrhu je Duclerc za ustanovitev novega kolonijskega ministerstva in priporoča nastavljenje posebnega komisijona izven parlamenta, ki naj bode to stvar obravnaval in izdelal v to potrebne načrte. Pridejan dekret poziva v ta komisijon pod predsedstvom ministra vnanjih zadev pet senatorjev in pet poverjenikov kolonij, po jednega zastopnika posameznih ministerstev in predsednika oddelku državnega sveta za mornarstvo in kolonije.

Angleški listi so zadovoljni z izidom Arabijevega procesa, ter pravijo, da jih tako nagli konec obravnave nij iznenadil, ker se je jednako končanje vzlic izogibljivih odgovorov Gladstona in Dilkeja v spodnji zbornici v obče pričakovalo. Arabi prognan bode najbrž v jedno oddaljenih angleških kolonij, ali v Bermudo, ali pa v Capkolonijo. Tudi z drugimi glavnimi obtoženci da se bo ravnalo jednako, razun Sulejmana, ki je ukazal zažgati Aleksandrijo; ta ne bode ubežal smrti.

Dopisi.

Iz Hirske Bistrice 4. decembra. [Izv. dop.] Gosp. Anton Požar, učitelj in župan v Knežaku, trudi se v 276. številu „Slov. Naroda“ opozorjati svoje sosede in sploh ob Pivki živeče prebivalce, naj bodo pazni, ker hote Bistričanje prodati vso vodo brez izjeme tržaškemu magistratu. Gospod dopisnik vzel je to stvar preveč površno in brez pravega pomisleka pod pero, zato pa tudi njegove trditve nijšo baš umestne in tudi ne dovolj podprte.

Res je, da želimo mi Bistričanje oddati 12.000 kubičnih metrov vode tržaškemu magistratu, a to se bode zgodilo brez škode za nas in za okolico, kajti kakor je po inženirjih preračunjeno in dokazano, dotaka

„Ali hočem v hotelu poprašati, čegava je deklica?“ dela je Vera, katerej se stvar nij kaj dopadala: „kedó vé, kako težko jo pričakujejo njeni ljudje?“ Rekši odide.

„Povej mi, kedó si ti?“ pravi dekletce, „tako me gledaš, kakor še nikdó!“

„Jaz sem zapuščena sirota, brez doma, brez sorodnikov!“

„In jaz tudi sem zapuščena! Ali tvoja mati še živé?“

„Umrla je uže pred leti!“

„Ali si jo poznala?“ —

„Prav malo se je spominam!“

„Jaz pa svoje nijsem nikdar poznala!“

„Ali je pri ljubem Bogu?“

„O ne, moja mama me je zapustila! Ali si uže katerikrat čula, da je mati zapustila svojo hčerko?“

„Da, jedenkrat — uboga mati!“

„Reci rajši: ubogo dete!“

„Kako ti je ime, mi pa nijsi še povedala?“

„Lily mi pravijo — veš, to je lilija. Oče pravi, da sem podobna liliji, seveda utrganej, kaj ne?“

„Ali si z očetom semkaj prišla?“

„O ne! Moj oče mi le veli, da moram potovati po vseh deželah, po vseh toplicah, da bi ozdravela — a ne pomaga nič! Kmalu bodem umrla!“ —

„Saj si še tako mlada!“

„Ej, kaj je življenje; trudna sem ga! Da bi me ti ne bila rešila, bilo bi sedaj uže po meni!“

„Ali ne veš, da se po tem življenji prične drugo?“

„Guvernante so mi to pravile, in jaz tudi verjamem, kajti inace ne morem pamtiti, čemu smo sicer na tem svetu, kjer je tako žalostno — a vse drugo pa ne verjamem!“

„Kaj tedaj veruješ?“

„O tega pa ne povem, to je moja skrivnost. Ali kako je to, da tebe tako rada vidim. Vse bi ti lahko povedala; tudi moje tajnosti, ko bi le časa imela. Ostani pri meni, draga moja gospa! Rekla bode svojej guvernanti, da jaz tako hočem in potem je tudi ljubó mojemu očetu. Saj si sama na svetu?“

„Ali te ima tvoj oče rad?“

„Da rad; a jaz se ga bojim! Gotovo se ga je bala tudi moja mamá, inace bi me ne bila zapustila!“

Mej tem se je vrnila Vera s postarno gospo, ki je prinesla mehka ogrinjala na roki. Govorila je francoski.

„Oj Lily, ubogo dete! Kaj si vendar počela? In ljubeznjiva gospa ste čisto mokri; tu nate jedno ogrinjalo. Čemu vse to le zbog grdega klobuka? Denes te bo gotovo zopet vročnica napadla. Ali boš mogla domov priti?“

„Dà, a ti me moraš podpirati!“ obrné se k Lujizi. Stoprv sedaj, ko je vstala, opazili sta obedve, kako mala, nežna in ljubeznjiva bila je Lilyna postava. Opre se na Lujizino roko — a njeni koraki bili so tako lahki, da skoro nij bilo sledu v pesku od njene hoje.

„Bivati li gospi v Seveningu?“ vpraša dama. „Tako bode skrbela za suho obleko. Ne, Lily, tega ne smeva sporočiti očetu, ker . . .“

„Ker bil bi nezadovoljen, da me tako dolgo samo pustite — a meni je vendar samota najljubša!“

Bistriške vode v največji suši do 27.000 kubičnih metrov na dan, nadalje pa se bode prodana voda, kakor je pogojeno, odvajala samo po noči, to je od 8. ure zvečer do 6. ure zjutraj, za tega delj ostajalo nam bode še vedno dovolj vode za nas Bistričane in za vso okolico, bodisi za hišne, bodisi za trgovinske in obrtniške potrebe.

Tako nespametnim naj nas g. dopisnik vendar nikar ne smatra, da bi mi prodali vso vodo, da bi je nam niti za pijačo, kuho in druge potrebe ne ostalo. Po dogovorjenih pogojih bode vode dovolj za nas; za okolico, vrhu tega pa še za Tržačane, ki tudi brez dobre vode živeti ne morejo.

Ko bi se bil gosp. dopisnik malo potrudil in v svojej lastnosti kot župan posegel na polico, ter ondi posegel po vodnej postavi (Wasserrechtsgesetz) z dne 30. majnika 1869 št. 93 drž. zak., razvidel bi bil, prelistavši zakon, da smo po §§. 15, 16, 17 in 18. primorani z lepo ali z grdo, kakor za železnice in druge obnokoristne naprave, prepustiti tudi vodo potom razsvojitve (ekspropriacije). — Zaradi graščin, katerih gosp. dopisnik ob jednem omenja, nasvetovaje jim, naj se protivijo prodaji vode Tržačanom, češ, da bi potem ne mogle lesa ne žagati ne prodajati, odgovarjam le toliko, da je graščinam strah, komu in kako bodo prodajale les, popolnem nepotreben, temveč bati se jim je veliko bolj, da v malo letih ne bodo ničesa več za prodaj imele, kajti od Gomanca do Leškove doline, od Jarmovca do Mašuna je šneperski gozd prek in prek obhoben, v malo letih pa bode tudi uže izsekan. Zatorej hvala Bogu, da nam je dal bistro in zdravo vodo, po kateri se Tržačanom sline cede, katerim jo pa vsaj deloma za dobro plačilo prav iz srca privoščimo in to kljubu vsemu nasprotovanju, dobro vedoč, da se s to prodajo nijsmo oškodovali, kakor misli omenjeni gospod dopisnik.

Domače stvari.

— (Presvitli cesar) odpustil je milostno gosp. J. Leon-u, uredniku „Südsteirische Post“, pri protnej sodnji v Celji prisojeno kazen.

— (Razdelitev obleke.) Odbor gospij za napravo obleke revnim učenkam in učencem tukajšnjih šol vabi uljudno vse dobrotnike k razdelitvi storjenih oblek, katera se bo vršila v petek 8. dan decembra ob 11. uri dopoldne v čitalnični dvorani.

— (Včerajšnji „Miklavžev večer“.) priredjen po „Sokolu“ v čitalnični restavraciji, bil je jako dobro obiskovan. Po večeru primernem in pomen Miklavževega večera razlagajočem nagovoru staroste gosp. dra. Ivana Tavčar-ja, po pevskih točkah in po komičnem berilu gosp. Legat-a, predstavljala se je iz nemščine posneta burka: „Dr. Čuden in njegov sluga“. Dasi je ta igra razdeljena v štiri dejanja, ali bolje rečeno, v štiri nastope, dasi oder nij imel pravega komforta in so morale igralne moči zdaj pa zdaj, namestu za kulisami, zvonaj na vrtu pod dežnikom čakati rešilne besede, ki je pozivlje na pozorišče, sta vendar glavna predstavljalca gospoda Pelan (dr. Čuden) in Pivec (sluga) znala

izvabiti pozornost, veselost in priznanje gledalcev in je sodelovanjem drugih močij igra se razmotavala prav gladko in napravila dober utis. Malo pred 11. uro nastopil je Miklavž z dvema angeljema, z Mefistom in tremi parkeljmi, vsi prav lepo opravljeni, ter v slovesnem sprevedu in sprevedu prouzročil mnogo veselosti. Oddelek pevskega zbora ljubljanske Čitalnice in vojaške godbe skrbel je za muzikalno zabavo in tako je „Miklavžev večer“ po sporedu izvršil se vseskozi povoljno.

— (Shodi županov.) Na vabilo treh županov ljubljanske okolice in sicer gg. M. Baudeka v Udmatu, T. Ločnikarja na Viču in Janeza Kneza v Spod. Šiški zbralo se je v nedeljo zjutraj v pisarni „Kmetске posojilnice ljubljanske okolice“ šest sosednih županov k posvetovanju, kako osnovati za ljubljanski okraj „zvezo županov“ ali „shode županov“. — V dosego tega namena sklenil je ta osnovalni shod, da se v dan 7. januarja 1883. povabijo vsi županje ljubljanskega okraja k zborovanju, pri katerem se bode volil pred vsem predsednik in odbor, obstoječ iz 8 mož — županov, ki bode imel nalogo sklicevati „shode županov“, kadar bode potreba ali kadar jih bode več županov želelo. — Novoizvoljeni odbor prevzel bode ob jednem nalogo, izvrševati vse sklepe skupnih shodov, storiti razne predloge tikajoče se županovih pravil, izvrševati po nalogu pritožbe in prošnje itd. — Obravnavalo se je dalje o raznih stvareh, katere težé župane v njihovem delovanju, pooblastil in naprosil se je g. Adolf Galle, župan v Zgornji Šiški, da poroča o teh pri skupnem shodu in stavi dotične nasvete. — Začasnim predsednikom naprošen bil je jednoglasno g. Martin Baudek, kateri je prevzel nalogo preskrbeti prostor za zborovanje in dotična vabila razposlati na vse župane. — Jako želeli je, da se tega shoda udeležijo vsi županje, kajti po tem potu storiti bode mogoče veliko v korist občin, ker v „edivosti je moč“.

— („Kmetška posojilnica ljubljanske okolice“) imela je od 1. januarja do konca novembra t. l. 78.393 gld. 39. kr. prometa.

— (Požar.) katerega smo omenili v včerajšnjem listu, zadel je 4. t. m. vas Prebačevo, v okraju Kranjskem. Goreti je začelo ob 6. uri zvečer in to na dveh krajih na jedenkrat, ker je znan lopov, ko se mu nij hotelo dati niti prenočišča niti vina, iz maščevanja zažgal. Pogoreli so trije skednji, dve kolarnici (šupi), svinjak in jako mnogo sena in slame. Poslednja tvarina bila je uzrok razširnemu žarenju na nebu. Pogorelci so zavarovani, zločincu pa je žandarmerija na sledu.

— (Glavno vodstvo društva rudečega križa) na Dunaji izročilo je stavbo magacinov za sanitarne vozove in sanitarno pripravo, ki se bodo zidali prihodnje vzpomlad blizu topničarskih magacinov na ljubljanskem polju, stavbenemu mojstru g. Filipu Zupančič-u v Ljubljani.

— (Vabilo k popularno-znanstvenim predavanjem) v korist naravoslovskim učnim sredstvom na tukajšnji meščanski šoli. — I. V

nedeljo, 10. decembra 1882: Možjani človeški, s posebnim ozirom na ženske možjane; govor meščanskega in izprašanega gimnazijalnega učitelja Ferd. Seidla — z razkazovanjem. — II. V nedeljo, dne 17. decembra 1882: Zgodovina krškega mesta, govor šolskega ravnatelja J. Lapajne-ta. — III. V nedeljo 11. febr. 1883: Električna služba človekovej; govor Ferd. Seidla — s poskusi. — IV. V nedeljo, 18. februarja 1883: O kamnu modrijanov; govor meščanskega učitelja Jos. Bezlaj-a — s poskusi. — V. V nedeljo, 25. februarja 1883: Reformacija in protireformacija na Kranjskem in Štajerskem; govor J. Lapajne-ta. — VI. V nedeljo dne 4. marcija 1883: O fizični podlogi življenju; govor Ferd. Seidla. — Začetek vselej ob 11. uri dopoldne v risarski dvorani. — Pri poslednjem govoru se bodo vzprejemali prostovoljni darovi. — Povabilo je ob jednem pristopnica. — V Krškem, dne 1. decembra 1882.

Ravnateljstvo meščanske šole.

— (K Preširnovi slavnosti dunajske „Slovenije“) mi je poročati, da se dunajsko slovansko dijaštvo, a tudi drugo slovansko občinstvo zelo zanima za to slavnost, posebno odkar je v dijaške kroge prodrl glas, da bode k tej slavnosti prišel rektor dunajske univerze dvorni svetovalec prof. dr. Maassen. To je obljubil deputaciji „Slovenije“, obstoječej iz gg. Babnika in Majarona. Ude „Slovenije“ pa je še posebno iznenadil veledušni čin prorektorja dunajske univerze g. prof. dr. Rickerja, ki je „Sloveniji“ daroval 20 gl. Ker se od mnogih stranij povprašuje, kje se dobodo ustopnice za to slavnost, naj bo povedano, da „Slovenija“ ustopnic ne izdaje. Kdor je vabljen z vabilom, ima ustop. Kdor nij posebej vabljen in kdor nij član „Slovenije“ nijma ustopa.

— (Akademično društvo „Triglav“ v Gradci) ima v četrtek 7. t. m. ob osmih zvečer zborovanje s sledečim vspeedom: 1. Čita se zapisnik, 2. „Fr. Levstik“ predava g. Bežek, 3. Kritika g. Šušteršičevega predavanja „o kruhu“, 4. Poročilo revizorjev, 5. Posameznosti. — Gostitna „zur alten Bierquelle“ I. nadstropje.

— (Matica Hrvatska) razpošilja ravnokar letno poročilo za leto 1881. V preteklem letu imela je vseh članov vkupe 4.747 (80 manj nego prejšnje leto) in sicer 683 ustanovnikov, 4.064 pa letnih članov. Skupni imetek iznaša 69.429 gld. 85 kr. Mej izdatki nahajamo 11. 476 gld. 70 kr. za tisk, papir, 803 gld. 52 kr. za risanje, slike in zemljevid, 1.547 gold. 44 krajc. za vezanje knjig, 1416 gld. 65 kr. za nagrade pisateljem, itd. Nenavadno vspešno delovanje „Matice Hrvatske“ mora se poleg zares vzglednega vodstva pripisovati deloma trudoljubivosti dotičnih poverjenikov, deloma pa tudi vladnej podpori, ki iznaša 2400 gold. na leto. a tudi letni doneski po tri gold. nijso brez upliva.

— (Razpisane službe.) Okrajnega ravnatelja na Krškem. Letna nagrada 200 gld. Prošnje do konca t. m. — Tretjega učitelja na trirazrednici v Sodrašici. Letna plača 400 gld. Prošnje do 10. januarja 1883. — Tretjega učitelja na štirirazrednici v Ribnici. Letna plača 500 gld. Prošnje do 10. januarja 1883.

— (Premembe v lavantinske škofiji.) Gosp. Josip Hajšek prestavljen je v Šmartin v Skalske dolini, gosp. Fran Arnaš v Buče.

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 6. decembra. V deželni šolski svet kranjski so imenovani: Klofutar, profesor Toma Zupan, Mrhal, Praprotnik. — Ravnatelj celjske gimnazije Svoboda bode prestavljen na drugo gimnazijo.

Razne vesti.

* (105 let star samomorilec.) V Debreczinu obesil se je te dni 105letni starček, ker mu je življenje uže presedalo.

* (Ženska emancipacija.) V Zjedinenih Državah, kjer velja svoboda na najširšji podlagi in

„Idimo rajši po tej poti; ondi sedé angleške rodovine, zadržavale bi nas z vprašanji. Prosim vas gospa za čestito ime. Javiti vam ne morem, kako hvaležna sem vam!“

„To nij govorenja vredno!“ odgovarja Lujiza.

„Lily je jedini otrok, tako slaba je — a vendar, da ne pozabim, dajte vsaj vašo adresu!“

„Ostani pri meni, kmalu bom umrla! Ne zapusti me!“ pravi dekletce, žalostno pogledujoč Lujizo. —

„Čudni ljudje!“ mislila si je Vera, navajena le Holandcev in njih šeg; jedno bolj okorno kot drugo! — „Lujiza!“ opominja dalje, „skrbeti moraš za suho obleko in tudi je čas, da se vrnevi v Haag. Gospa Ten Berghje naju pričakuje. Pavl in Henrijeta prideta s prvim vlakom.“

Lujiza je šla za gospo Moustiers, Vera pa je premišljevala o spremstvu dekletčevem, kajti v malih minutah, ki sta bili z gospo Moustiers v sobani, pristopili sta, takoj dve kamornici in jeden strežaj, pripravljeni k postrežbo. Lujiza in Vera sta

odšli; pri odhodu njiinem žalostno popraša Lily: „Ali boš prišla danes zvečer?“

„Da, posojeno prinesem nazaj!“

„Danes zvečer?“

„Da, še danes!“

„O, nikar me ne varaj. Zbolela bodem, ako te ne bo!“

„Obljubim ti!“

„Kako strastni so vendar ti Francozje,“ pravi Vera, „nij ga nad Holandcem!“

„Nadejam se, da bodeš vedno tako mislila, ker je tvoj prihodnji — Holandec!“

„Ne, ne; le ne boj se, jaz poznam take dobro! V zabožku pošljemo to nazaj po postreščeku, saj tega danes ne potrebuje!“ —

„Ako pa hočem preskrbeti to sama?“

„O Lujiza, bodi vendar pametna, ljudje se mi ne dopadajo — in otrok, kako je razvajen!“ —

„Ne, Vera! Daj da storim po svojem odobranju!“

(Dalje prih.)

kjer je tudi gospém in gospicam uže priznana jednako-pravnost z moškimi, množé se zadnji čas prošje za stopnic ženskega spola za znanstvené službe. Nič manj nego 1050 dam prištevá se dan danes znanstvenim krogom in sicer jih pripada 549 praktičnemu zdravništvu, 428 popravlja in zdravi zobe, 68 dam oznanuje božjo besedo, 5 pa se jih peča s pravdniško prakso. Pravoslovje tedaj ne ugaja posebno okusu nežnega spola, akoravno so ženska lokavost, ostro umnest in gibljivost jezika obče pripoznane. S filozofijo pa se kar nič nečejo pečati, saj je pa tudi „logika“ bila od nekđaj tista stran, na katerej je ženska „umrjoča“.

Listnica upravnštva: G. dr. F. G. v Ptuj. Plačano do 31. januarja 1883.

Meteorologično poročilo.

(Pregled čez pretečeni teden.)

Barometer: Barometrovo stanje je bilo v pretečenem tednu precej nizko in sploh za 3-39 mm. nižje, kot srednje stanje vsega tedna; znašalo je namreč 731.91 mm. in je bilo samo v sredo nadnormalno. Z ozirom na srednje stanje vsega tedna je bil barometer v ponedeljek, torek, petek in soboto podnormalen, druge dni pa nadnormalen. Najvišje srednje stanje, za 3.45 mm. nad tedenskim normalom, je imela sreda; najnižje, za 3.51 mm. pod tedenskim normalom, ponedeljek; razloček mej maksimum in minimum srednjega stanja je tedaj znašal 6.96 mm. Najvišje v vsem tednu sploh, za 3.60 mm. nad normalom, je stal barometer v sredo zjutraj; najnižje, za 6.25 mm. pod normalom, v ponedeljek zjutraj; razloček mej maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 9.85 mm. Največji razloček v stanji jednega dne, za 6.51 mm., je imel ponedeljek; najmanjši, za 0.24 mm., sreda.

Thermometer: Srednja temperatura pretečenega tedna je znašala + 0.4° C., to je za 2.1° C. pod normalom, in je bila tudi samo v ponedeljek nadnormalna. Z ozirom na srednje stanje vsega tedna je bila razen ponedeljka nadnormalna tudi le še v torek. Najvišjo srednjo temperaturo, za 6.8° C. nad tedenskim normalom, je imel ponedeljek; najnižjo, za 6.1° C. pod tedenskim normalom, nedelja; razloček mej maksimum in minimum srednjega stanja je tedaj znašal 12.9° C. Najvišja v vsem tednu sploh, za 12.4° C. nad tedenskim normalom, je bila temperatura v ponedeljek zjutraj; najnižja, za 9.0° C. pod tedenskim normalom, v nedeljo zjutraj; razloček mej maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 21.4° C. Največji razloček v stanji jednega dne, za 11.4° C., je imela temperatura v ponedeljek; najmanjši, za 0.4° C., v torek.

Vetrovi so bili sicer močnejši kot v predzadnjem tednu, sicer pa malo spremenljivi. Največkrat, 8krat, je bil „jugozahod“, po 6krat „burja“ in „vzhod“, 1krat „brezvetrije“.

Nebo je bilo največkrat, 18krat, „popolnem oblačno“, 3krat „popolnem jasno“, nikoli „deloma jasno“.

Vreme: Pretečeni teden je imel tri deževne dneve, v katerih je palo primeroma dosti, za 66.90 mm. mokrine, bodi si dežja, bodi si snega.

Tržne cene v Ljubljani

dné 6. decembra t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	7	64
Rež,	5	20
Ječmen	4	23
Oves,	2	93
Aida,	4	55
Proso,	4	87
Koruza,	5	80
Leča	8	—
Grah	8	—
Fižol	9	—
Krompir, 100 kilogramov	2	69
Maslo, kilogram	—	96
Mast,	—	88
Speh frišen	—	74
„ povojen,	—	80
Surovo maslo,	—	80
Jajca, jedno	—	2 1/2
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	56
Telečje	—	48
Svinjsko	—	46
Koštrunovo	—	28
Kokoš	—	35
Golob	—	16
Seno, 100 kilogramov	2	86
Slama,	1	87
Drva trda, 4 kv. metre	7	—
„ mehka,	4	50

Dunajska borza

dné 6. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	76 gld.	65	kr.
Srebrna renta	77	25	„
Zlata renta	94	35	„
5% marcna renta	91	45	„
Akcije narodne banke	826	—	„
Kreditne akcije	292	40	„
London	118	95	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	47	„
C. kr. cekini	5	64	„
Nemške marke	58	35	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	117	80
Državne srečke iz l. 1864	100	169	50
4% avstr. zlata renta, davka prosta	94	60	„
Ogrska zlata renta 6%	119	20	„
„ „ 4%	85	85	„

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

„ papirna renta 5%	84	95	„
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	—	„
Dunava reg. srečke 5%	115	50	„
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	118	75	„
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98	—	„
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104	75	„
Kreditne srečke	100 gld.	174	75
Rudolfove srečke	10	18	75
Akcije anglo-avstr. banke	120	121	50
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	220	50	„

Lepo posestvo

je prostovoljno na prodaj v **Zatičini**. Hiša z jednim nadstropjem in družim gospodarskim poslopjem stoji na lepem kraju ravno pred okrajno sodnjo ter je pripravna za krčmo in prodajalnico. Pri hiši je tudi nad 6 oralov njiv in nekoliko senožeti in nad 7 oralov lepega mladega gozda. Kdor želi kupiti omenjeno posestvo, izve vse bolj natančno pri **posestniku h. št. 58 v Zatičini**. (762—1)

Antirrhemon, pripravil **G. Piccoli**, lekar „pri angelji“ v Ljubljani, na Dunajski cesti. Najboljše zdravilo proti prehlajenji, kostibolju, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Cena 1 steklenici 40 kr.

Mazilo zoper ozeblino, od **dr. Marinelle-ja**, izdeluje **G. Piccoli**, lekar „pri angelji“ v Ljubljani, na Dunajski cesti. To je najboljše zdravilo zoper ozeblino. Cena 80 kr. (697—6)

Gumi-Bonbons, uplivnejši kot vsak v prodaji, se nahajajoči bonbon, rabi se z najboljšim vspehom pri kašlju, hripavosti in kataralnosti dihalnih organov. V škatlicah à 10 kr.

V zalogi **W. Blanke-ja v Ptuj** so ravnokar izšle:

Pripovedke za mladino,

I. zvezek, spisal Fr. Hubad. — Cena 20 kr.; po pošti franco poslano za 25 kr. Pri obilnejem nakupu 25% rabata.

Ondi se tudi dobi:

Ječarjeva hči,

po **W. Frey-u** poslovenil **J. Urbanec**. — Cena 15 kr.; po pošti 20 kr. (749—5)

Podpisani najuljudneje naznanjam, da sem na novo začel izdelovati

moško in otroško obleko

iz vsake vrste blaga.

Vzprejem tudi prodajalca za svojo krojaško zalogo, če je na vrednem glasu.

Z odličnim spoštovanjem

(757—2)

Henrik Krefl,

posestnik in krojač v Braslovčah pri Celji.

Dr. JANEZ MENCINGER,

poprej advokat v Kranju, je 1. decembra 1882

odprl svojo (759—2)

advokatno pisarno

na Krškem (Gurkfeld) na Dolenjskem.

Tuji:
5. decembra.
Pri **Sionu**: Sonasch z Dunaja. — No-vak iz Pregrada. — Brandt z Dunaja. — Kraus iz Kapušvara.
Pri **Malléi**: Ott z Dunaja. — Schafra-tek iz Jägerndorfa. — Ascher z Dunaja. — Lazar iz St. Petra. — Molini iz Tržiča.
Pri **bavarskem dvoru**: Supan iz Za-kraba. — Tomenile iz Trsta. — Štršteršič iz Grada.

Ustanovljeno l. 1847.

J. J. NAGLAS-ova tovarna za pohištvo

v Ljubljani,

Auerspergov trg št. 7 in Gospodske ulice (Knežji dvor),

sprejema kompletne oprave za **balo, stanovanja in hotele** od najbolj pri-proste do najfinjše izpeljave po **najnižjih fabriških cenah** z garancijo.

Ilustrovani cenilniki gratis. (642—19)

TRŽAŠKA RAZSTAVINA LOTERIJA.

Srečkanje 5. januarja.

1. glavni dobitok gotovih 50.000 gld.

2. glavni dobitok gotovih 20.000 gld.

3. glavni dobitok gotovih 10.000 gld.

Nadalje

1 à gld. 10.000 — 4 à gld. 5000 — 5 à gld. 3000 — 15 à gld. 1000 — 30 à gld. 500 — 50 à gld. 300 — 50 à gld. 200 — 100 à gld. 100 — 200 à gld. 50 — 542 à gld. 25, — skupaj

1000 dobitkov iz 213.550 goldinarjev.

Obširni popisi dobitkov so na ogled razpoloženi v vseh prodajalnicah lozov.

Cena jednemu lozu 50 kr.

Naročila s pridjanimi 15 kr. za poštnino naj se pošiljajo na

loterijski oddelek tržaške razstave

Piazza Grande št. 2 v Trstu.

Kdor hoče loze razprodajati, obrne naj se takoj na predstoječo adresu.

Lozi dobivaje se v Ljubljani pri slav. kranjskej eskomptnej banki, pri **J. C. Luckmannu, Edv. Mahru in Jan. Ev. Bučarjevih naslednikih**. (712—13)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.